

УДК 343.1

DOI: 10.31733/2078-3566-2023-2-349-356

Юлія ШЕНДРИК[©]

викладач

(Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРИЗНАЧЕННЯ РЕВІЗІЇ ТА ВИКОРИСТАННЯ ЇЇ ВИСНОВКІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Досліджено значення висновків ревізії при здійсненні досудового розслідування кримінальних правопорушень у сфері економіки, проаналізовано практику розгляду слідчими суддями клопотань слідчих, прокурорів про призначення ревізії у кримінальному провадженні, судову практику розгляду справ, у яких стороною обвинувачення використано як доказ висновки ревізії.

Визначено проблемні питання, що виникають при проведенні ревізії у кримінальному провадженні, обгрунтовано необхідність внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) з метою визначення процесуального статусу ревізії, підстав та процесуального порядку призначення ревізії у кримінальному провадженні, повноважень слідчого, прокурора, слідчого судді щодо призначення ревізії, а також визначення прав і обов'язків сторін та інших учасників кримінального провадження у зв'язку з призначенням і проведенням ревізії.

Ключові слова: кримінальне провадження, позапланова виїзна ревізія, висновок експерта, допустимість доказу.

Постановка проблеми. Проведення ревізії має суттєве значення під час досудового розслідування кримінальних правопорушень у сфері економіки, однак відсутність у КПК України норм, що регламентують підстави і процесуальний порядок призначення та проведення ревізії, призводить до визнання судом висновків ревізії недопустимим доказом у кримінальному провадженні.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Окремі аспекти призначення та проведення ревізії у кримінальному провадженні розглядали у своїх працях такі вчені, як: Р. Дударець, В. Жидков, А. Запотоцький, О. Капліна, А. Копилов, О. Курман, В. Неганов, О. Хахуцяк та ін. Однак незважаючи на значну кількість проведених досліджень, вказана тема залишається актуальною, оскільки й досі на законодавчому рівні не врегульовані проблемні питання, пов'язані з призначенням та проведенням ревізії у кримінальному провадженні, використанням її висновків у процесі доказування.

Метою статті є дослідження проблемних питань призначення та проведення ревізії у кримінальному провадженні, причин визнання судом висновків такої ревізії недопустимим доказом, визначення шляхів вирішення проблемних питань.

Виклад основного матеріалу. В умовах воєнного стану особливого значення набуває ефективне розслідування кримінальних правопорушень, що підривають економіку нашої держави зсередини. Вони викликають великий суспільний резонанс, якщо вчинені службовими особами, які беруть участь у здійсненні державних закупівель товарів та послуг, пов'язаних із забезпеченням потреб Збройних Сил України.

Слід зазначити, що досить часто підставою для початку досудового розслідування за фактом учинення кримінального правопорушення у сфері економіки є повідомлення від органів державного фінансового контролю про виявлені ними порушення під час проведення ревізій. Відповідно до ч. 2 ст. 12 Закону України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» від 26.01.1993 (далі – Закону), працівники органу державного фінансового контролю зобов'язані у випадках виявлення зловживань і порушень чинного законодавства передавати правоохоронним органам матеріали ревізій. Зазвичай у таких випадках іде мова про

© Ю. Шендрік, 2023

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-7080-6171>

yulia788@i.ua

матеріали планових виїзних ревізій, тобто ревізій у підконтрольних установах, що передбачені у плані роботи органу державного фінансового контролю (ч. 1 ст. 11 Закону) [1].

Відповідно до ч. 5 ст. 11 Закону позаплановою виїзною ревізією вважається ревізія, що не передбачена у планах роботи органу державного фінансового контролю і проводиться за наявності певних обставин, зокрема, у разі надходження доручення щодо проведення ревізії у підконтрольних установах від Кабінету Міністрів України, Офісу Генерального прокурора, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну митну політику, Національної поліції України, Служби безпеки України, Національного антикорупційного бюро України, Бюро економічної безпеки України, в якому містяться факти, що свідчать про порушення підконтрольними установами законів України, перевірку додержання яких віднесено законом до компетенції органів державного фінансового контролю.

При цьому, згідно з ч. 6 ст. 11 цього Закону, позапланова виїзна ревізія може здійснюватися лише за наявності підстав для її проведення на підставі рішення суду. Позапланові виїзні ревізії суб'єктів господарської діяльності незалежно від форми власності, котрі не віднесені Законом до підконтрольних установ, проводяться органами державного фінансового контролю за судовим рішенням, ухваленим у кримінальному провадженні (ч. 7 ст. 11 Закону).

Крім того, Закон передбачає порядок отримання рішення суду про проведення позапланової виїзної ревізії, а саме відповідно до ч. 8 ст. 11 Закону орган або особа, що ініціює проведення позапланової виїзної ревізії, подає до суду письмове обґрунтування підстав такої ревізії та дати її початку і закінчення, документи, що свідчать про виникнення підстав для проведення такої ревізії, а також на вимогу суду інші відомості [1].

Підстави призначення та проведення ревізії у кримінальному провадженні містяться і в інших нормативних документах. Наприклад, п. 4 Положення про Державну аудиторську службу України (далі – Держаудитслужба), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 43 від 03.02.2016, передбачає, що Держаудитслужба здійснює контроль у суб'єктах господарської діяльності незалежно від форми власності, що не віднесені законодавством до підконтрольних установ, за судовим рішенням, ухваленим у кримінальному провадженні, та реалізує державний фінансовий контроль через здійснення, зокрема, інспектування (ревізії) [2].

Також відповідно до п. 4 Положення про Державну фінансову інспекцію України (далі – Держфінінспекція), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 310 від 06.08.2014, Держфінінспекція здійснює державний фінансовий контроль за діяльністю суб'єктів господарювання незалежно від форми власності, що не віднесені законодавством до підконтрольних установ, за рішенням суду, ухваленим на підставі клопотання слідчого, прокурора, для забезпечення розслідування під час кримінального провадження. Пункт 6 зазначеного Положення передбачає можливість здійснення державного фінансового контролю шляхом проведення інспектування у формі планових та позапланових ревізій певного комплексу чи окремих питань фінансово-господарської діяльності підприємств, установ та організацій [3].

Відповідно до п. 4 ч. 2 ст. 99 КПК України висновки ревізій, за умови наявності у них відомостей, котрі можуть бути використані як доказ факту чи обставин, що встановлюються під час кримінального провадження, є документами, тобто процесуальним джерелом доказів, передбаченим ч. 2 ст. 84 КПК України. Згідно з ч. 2 ст. 93 КПК України сторона обвинувачення здійснює збирання доказів у тому числі шляхом витребування та отримання від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, службових та фізичних осіб речей, документів, відомостей, висновків експертів, висновків ревізій та актів перевірок. При цьому ч. 1 ст. 86 КПК України містить обов'язкову умову визнання доказу допустимим, а саме отримання його у порядку, встановленому цим Кодексом [4].

Водночас КПК України не містить процесуального порядку призначення ревізії у кримінальному провадженні. Таким чином, питань щодо визнання в подальшому допустимими доказів у вигляді висновків ревізій, проведених органами державного фінансового контролю не у зв'язку з розслідуванням кримінального провадження, зазвичай не виникає, на відміну від висновків ревізій, призначених та проведених під час досудового розслідування.

Аналізуючи судову практику щодо розгляду клопотань слідчих, прокурорів про призначення позапланової виїзної ревізії у кримінальному провадженні за період 2020–2022 рр., слід звернути увагу, що мають місце факти як задоволення таких клопотань, так і відмови у їх задоволенні.

Так, наприклад, ухвалою Шевченківського районного суду м. Львова від 14 квітня 2021 р. у справі № 466/2845/21 задоволено клопотання слідчого та надано дозвіл на проведення працівниками Держаудитслужби позапланової ревізії фінансово-господарської діяльності комунального підприємства. В ухвалі суду як підстави для призначення ревізії зазначені ч. 2 ст. 93 КПК України, ст. 11 Закону, п. 27, 29 постанови Кабінету Міністрів України № 550 від 20.04.2006 «Про затвердження Порядку проведення інспектування Державною фінансовою інспекцією, її територіальними органами» (згідно з п. 29 цієї постанови позапланова виїзна ревізія об'єкта контролю за зверненням правоохоронного органу проводиться у разі надання ним клопотання слідчого або прокурора про призначення позапланової виїзної ревізії та ухвали суду про дозвіл на її проведення) [5].

Аналогічне обґрунтування при задоволенні клопотань слідчих про надання дозволу на проведення позапланових виїзних ревізій у кримінальних провадженнях наведено в ухвалі Мар'їнського районного суду Донецької області від 27 жовтня 2022 р. у справі № 237/1563/22 [6], ухвалі Софіївського районного суду Дніпропетровської області від 24 листопада 2020 р. у справі № 193/650/20 [7], ухвалі Погребищенського районного суду Вінницької області від 19 лютого 2020 р. у справі № 143/195/20 [8].

Натомість ухвалою Володимир-Волинського міського суду Волинської області від 10 січня 2020 р. у справі № 154/73/20 в задоволенні клопотання слідчого про проведення позапланової виїзної ревізії у кримінальному провадженні відмовлено. При цьому слідчим суддею зазначено, що призначення ревізії не входить до переліку повноважень ані прокурора (ст. 36 КПК України), ані слідчого (ст. 40 КПК України). Призначення ревізії не є ні слідчою (розшуковою) дією, ні негласною слідчою (розшуковою) дією, ні заходом забезпечення кримінального провадження, з клопотаннями про проведення яких вправі звертатися слідчий за погодженням з прокурором або прокурор до слідчого судді. До того ж, положення КПК України не відносять до компетенції слідчого судді вирішення питання щодо призначення ревізії [9].

Також в ухвалі Маловисківського районного суду Кіровоградської області від 25 березня 2020 р. у справі № 392/367/20, в якій відмовлено у задоволенні клопотання слідчого про проведення позапланової виїзної ревізії, слідчим суддею зазначено, що відповідно до ч. 3 ст. 26 КПК України слідчий суддя вирішує лише ті питання, що винесені сторонами на їхній розгляд та віднесені до їхніх повноважень цим Кодексом. Чинний КПК України не містить норм щодо порядку розгляду клопотань слідчого чи прокурора про проведення позапланової виїзної ревізії, а також щодо повноважень слідчого судді стосовно розгляду таких клопотань та ухвалення рішення за результатами їх розгляду [10].

Із таких самих підстав відмовлено у задоволенні клопотань слідчих про проведення позапланової виїзної ревізії ухвалою Воловецького районного суду Закарпатської області від 3 вересня 2020 р. у справі № 936/74/20 [11], ухвалою Білгород-Дністровського міськрайонного суду Одеської області від 24 вересня 2021 р. у справі № 495/3687/21 [12].

Необхідно також звернути увагу на судову практику, що склалася при розгляді по суті справ, у яких стороною обвинувачення використано як доказ вини особи висновки ревізій, проведених саме під час досудового розслідування. Так, деякі суди визнають висновки ревізії допустимими доказами при ухваленні обвинувального вироку.

Наприклад, вироком Кам'янець-Подільського міськрайонного суду Хмельницької області від 16 червня 2022 р. у справі № 676/5078/18 особу визнано винуватою у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 410 Кримінального кодексу України (далі – КК України). При ухваленні вироку судом враховано як доказ вчинення кримінального правопорушення акт позапланової виїзної ревізії окремих питань фінансово-господарської діяльності військової частини, проведеної на підставі ухвали слідчого судді за клопотанням слідчого [13].

Також вироком Рогатинського районного суду Івано-Франківської області від 16 червня 2022 р. у справі № 349/1072/16-к ОСОБУ 3 визнано винуватим у вчиненні злочину, передбаченого ч. 2 ст. 191 КК України, ОСОБУ 4 визнано винуватим у вчиненні

злочину, передбаченого ч. 1 ст. 366 КК України. При ухваленні вироку судом враховано як доказ вчинення кримінальних правопорушень акт позапланової виїзної ревізії окремих питань фінансово-господарської діяльності, що проведена на підставі ухвали слідчого судді в ході досудового розслідування [14].

Проте слід звернути увагу, що останнім часом значно зросла кількість випадків, коли висновки ревізій, проведених під час досудового розслідування на підставі ухвал слідчих суддів, визнано недопустимими доказами, внаслідок чого судами ухвалено виправдувальні вироки.

Так, вироком Орджонікідзевського районного суду м. Запоріжжя від 6 червня 2019 р. у справі № 335/2108/17 особу визнано невинуватою у скоєнні злочинів, передбачених ч. 2, ч. 4 ст. 191 КК України. При цьому однією з підстав ухвалення такого вироку було визнання недопустимим доказом акта позапланової ревізії окремих питань фінансово-господарської діяльності комунального підприємства, проведеного під час розслідування на підставі ухвали слідчого судді. У вироку судом зазначено, що вирішення слідчим суддею клопотань про проведення ревізій не охоплюється його повноваженнями. Вони мають реалізовуватися у спосіб, передбачений процесуальним законом, адже не належать ані до заходів забезпечення кримінального провадження, ані до слідчих дій, ані до негласних слідчих дій. КПК України не передбачає права слідчого, прокурора на звернення до слідчого судді з клопотанням про призначення (проведення) позапланової виїзної ревізії, в КПК України відсутня процесуальна процедура розгляду такого виду клопотання. Процесуальне право призначити ревізії слідчим суддею не передбачено жодною нормою КПК України ні прямо, ні опосередковано. Вказаний вирок був оскаржений прокурором у апеляційному порядку та в подальшому – у касаційному порядку [15].

Відповідно до постанови Верховного Суду від 27 квітня 2020 р. у справі № 335/2108/17 вирок Орджонікідзевського районного суду м. Запоріжжя від 6 червня 2019 р. у та ухвалу Запорізького апеляційного суду від 3 жовтня 2019 р. залишено без змін, а касаційну скаргу прокурора залишено без задоволення. При цьому судом зазначено, що відповідно до ч. 2 ст. 93 КПК України сторона обвинувачення здійснює збирання доказів шляхом проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій, витребування та отримання від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, службових та фізичних осіб речей, документів, відомостей, висновків експертів, висновків ревізій та актів перевірок, проведення інших процесуальних дій, регламентованих цим Кодексом. Тобто такого способу збирання доказів стороною обвинувачення, як призначення позапланової ревізії, не визначено. КПК не встановлює отримання доказів шляхом призначення позапланової ревізії ані слідчими суддями, ані прокурорами, ані слідчими – результати таких ревізій, призначених у межах розслідування кримінального провадження, є недопустимими доказами і відповідно до ч. 2 ст. 86 КПК не повинні бути використані під час процесуальних/судових рішень у межах кримінального провадження [16].

Вироком Солом'янського районного суду м. Києва від 22 березня 2021 р. у справі № 1-кп/760/1110/21 особу визнано невинуватою у пред'явленому обвинуваченні за ч. 2 ст. 367 КК України. Однією з підстав ухвалення виправдувального вироку було визнання недопустимим доказом акта позапланової виїзної ревізії через те, що такий спосіб збирання доказів стороною обвинувачення, як призначення позапланової ревізії, законом не визначений та положеннями чинного КПК України не передбачені повноваження слідчого судді щодо розгляду клопотань про надання дозволу на проведення ревізії. Крім того, з урахуванням доктрини «плодів отруйного дерева» судом визнано недопустимим доказом і висновок судової економічної експертизи у кримінальному провадженні, оскільки він ґрунтується на висновках акта позапланової ревізії [17].

Також вироком Дніпровського районного суду м. Києва від 23 липня 2021 р. у справі № 760/12501/18 особу визнано невинуватим у пред'явленому обвинуваченні за ч. 2 ст. 191 та ч. 1 ст. 366 КК України. При цьому у вироку судом визнано недопустимим доказом не тільки акт позапланової виїзної ревізії у кримінальному провадженні, а і, зважаючи на доктрину «плодів отруйного дерева», висновок судово-економічної експертизи, проведеної на підставі зазначеного акта ревізії [18].

Показовою є позиція Верховного суду, викладена у постанові від 23 червня 2021 р. у справі № 234/8803/18, відповідно до якої використання виразу «витребування та отримання» у ч. 2 ст. 93 КПК передбачає повноваження використовувати як докази

висновки ревізій і актів перевірок (як і будь-які інші документи), що існують незалежно від кримінального розслідування. Процесуальний закон чітко відрізняє документи, створені в межах кримінального провадження, від документів, походження яких не залежить від кримінального провадження, і підпорядковує ці два типи документів різному правовому режиму. Отже, кримінальний процесуальний закон не встановлює отримання доказів шляхом надання дозволу на проведення позапланової перевірки ані слідчими судьями, ані прокурорами, слідчими; результати таких перевірок, призначених у межах розслідування кримінального провадження на підставі ухвали слідчого судді, є недопустимими доказами і відповідно до ч. 2 ст. 86 КПК не повинні бути використані під час ухвалення судових рішень у межах кримінального провадження [19].

Таким чином, аналізуючи судову практику щодо призначення ревізії та використання її висновків у кримінальному провадженні, можна пересвідчитися, що на сьогодні слідчий, прокурор фактично позбавлені законних підстав для призначення ревізії при здійсненні досудового розслідування.

Проблему визначення процесуального статусу ревізії у кримінальному провадженні досліджували багато науковців, єдиної позиції з цього приводу досі не існує. На наш погляд, слід погодитись із думкою В. Жидкова, який зазначає про необхідність віднесення ревізій та перевірок або до заходів забезпечення кримінального провадження, або до слідчих (розшукових) дій [20].

Також слід зазначити, що проведення ревізії іноді є єдиним засобом виявлення та документування кримінального правопорушення, без якого в подальшому неможливе проведення судової будівельної, судової економічної та інших видів експертиз. Справа у тому, що методика проведення ревізії значно відрізняється від методики проведення тієї ж судової економічної експертизи, а також суттєво відрізняються повноваження експертів та службових осіб органів державного фінансового контролю.

Так, відповідно до ст. 10 Закону органу державного фінансового контролю надається право, зокрема, при проведенні ревізії вилучати у підприємств, установ і організацій копії фінансово-господарських та бухгалтерських документів, що свідчать про порушення; одержувати від службових і матеріально відповідальних осіб об'єктів, що контролюються, письмові пояснення з питань, котрі виникають у ході здійснення державного фінансового контролю; проводити на підприємствах, в установах та організаціях зустрічні звірки з метою документального та фактичного підтвердження виду, обсягу і якості операцій та розрахунків для з'ясування їхньої реальності та повноти відображення в обліку підприємства, установи та організації, що контролюється [1].

У свою чергу, відповідно до ч. 4 ст. 69 КПК України, експерт не має права за власною ініціативою збирати матеріали для проведення експертизи [4]. З іншого боку, аналіз положень розділу III Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень, затверджених наказом Міністерства юстиції України № 53/5 від 08.10.1998, свідчить, що судова економічна експертиза може бути призначена з метою перевірки висновків документальної ревізії, і при цьому експерт може надавати свої висновки з урахуванням інших проведених експертиз та матеріалів кримінального провадження [21].

Враховуючи специфіку розслідування деяких кримінальних правопорушень, зокрема пов'язаних із заволодінням бюджетними коштами, досить часто виникає потреба у проведенні і ревізії, і в подальшому – судової економічної експертизи. У цьому випадку відсутність у КПК України відповідних положень щодо призначення ревізії під час здійснення досудового розслідування фактично дає можливість винним особам уникнути кримінальної відповідальності за вчинення цих резонансних кримінальних правопорушень, що підривають економічну стабільність нашої держави.

Висновки. Вирішення зазначених проблемних питань, на нашу думку, можливе шляхом внесення змін до КПК України та визначення процесуального статусу ревізії, підстав і процесуального порядку її призначення у кримінальному провадженні на стадії досудового розслідування. При цьому необхідно чітко визначити повноваження слідчого, прокурора, слідчого судді щодо призначення ревізії, а також права і обов'язки сторін та інших учасників кримінального провадження у зв'язку з призначенням і проведенням ревізії.

Окрім того, з метою уникнення в подальшому розбіжностей у трактуванні та проблем із застосуванням цих норм у практичній діяльності необхідно детально проаналізувати та врахувати положення Закону України «Про основні засади здійснення

державного фінансового контролю в Україні» від 26.01.1993 р.; Положення про Державну аудиторську службу України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 43 від 03.02.2016; Положення про Державну фінансову інспекцію України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 310 від 06.08.2014, та інших нормативних актів, котрими передбачено проведення ревізії, і, за необхідності, привести їх у відповідність до норм КПК України.

Список використаних джерел

1. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні : Закон України від 26.01.1993. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12#Text>.
2. Про затвердження Положення про Державну аудиторську службу України : постанова Кабінету Міністрів України від 03.02.2016 № 43. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/43-2016-%D0%BF#Text>.
3. Про затвердження Положення про Державну фінансову інспекцію України : постанова Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 № 310. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/310-2014-%D0%BF#Text>.
4. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.
5. Ухвала Шевченківського районного суду м. Львова у справі № 466/2845/21 від 14 квітня 2021 р. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96320723>.
6. Ухвала Мар'їнського районного суду Донецької області у справі № 237/1563/22 від 27 жовтня 2022 р. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106992662>.
7. Ухвала Софіївського районного суду Дніпропетровської області у справі № 193/650/20 від 24 листопада 2020 р. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/93080593#>.
8. Ухвала Погребищенського районного суду Вінницької області у справі № 143/195/20 від 19 лютого 2020 р. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87695564>.
9. Ухвала Володимир-Волинського міського суду Волинської області у справі № 154/73/20 від 10 січня 2020 р. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/86836990>.
10. Ухвала Маловисківського районного суду Кіровоградської області у справі № 392/367/20 від 25 березня 2020 р. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88414055>.
11. Ухвала Воловецького районного суду Закарпатської області у справі № 936/74/20 від 03 вересня 2020 р. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/91373532>.
12. Ухвала Білгород-Дністровського міськрайонного суду Одеської області у справі № 495/3687/21 від 24 вересня 2021 р. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/99954394>.
13. Вирок Кам'янець-Подільського міськрайонного суду Хмельницької області у справі № 676/5078/18 від 16 червня 2022 р. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104782552>.
14. Вирок Рогатинського районного суду Івано-Франківської області у справі № 349/1072/16-к від 16 червня 2022 р. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104804898#>.
15. Вирок Орджонікідзевського районного суду м. Запоріжжя у справі № 335/2108/17 від 06 червня 2019 р. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/82589321>.
16. Постанова Верховного Суду у справі № 335/2108/17 від 27 квітня 2020 р. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89034958>.
17. Вирок Солом'янського районного суду м. Києва у справі № 1-кл/760/1110/21 від 22 березня 2021 р. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95739584>.
18. Вирок Дніпровського районного суду м. Києва у справі № 760/12501/18 від 23 липня 2021 р. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98524880>.
19. Постанова Верховного Суду у справі № 234/8803/18 від 23 червня 2021 р. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97926582>.
20. Жидков В. Призначення ревізій та перевірок під час розслідування. *Lex. Сучасна онлайн-платформа*. URL: <https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/pryznachennya-revizij-ta-perevirok-pid-chas-rozsliduvannya/>.
21. Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень : наказ Міністерства юстиції України від 08.10.1998 № 53/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#Text>.

Надійшла до редакції 18.05.2023

References

1. Pro osnovni zasady zdiisnennia derzhavnoho finansovoho kontroliu v Ukraini [On the main principles of state financial control in Ukraine] : Zakon Ukrainy vid 26.01.1993. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12#Text>. [in Ukr.].
2. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Derzhavnu audytorsku sluzhbu Ukrainy [On the approval of the Regulation on the State Audit Service of Ukraine] : postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 03.02.2016 № 43. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/43-2016-%D0%BF#Text>. [in Ukr.].
3. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Derzhavnu finansovu inspektsiiu Ukrainy [On the

approval of the Regulation on the State Financial Inspection of Ukraine] : postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 06.08.2014 № 310. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/310-2014-%D0%BF#Text>. [in Ukr.].

4. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy [Criminal Procedural Code of Ukraine] : Zakon Ukrainy vid 13.04.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>. [in Ukr.].

5. Ukhvala Shevchenkivskoho raionnoho sudu m. Lvova u spravi № 466/2845/21 vid 14 kvitnia 2021 r. [Decision of the Shevchenkivsky District Court of Lviv in case No. 466/2845/21 of April 14, 2021]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96320723>. [in Ukr.].

6. Ukhvala Mar'inskoho raionnoho sudu Donetskoï oblasti u spravi № 237/1563/22 vid 27 zhovtnia 2022 r. [Decision of the Marinsky district court of the Donetsk region in case No. 237/1563/22 of October 27, 2022]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106992662>. [in Ukr.].

7. Ukhvala Sofiiivskoho raionnoho sudu Dnipropetrovskoi oblasti u spravi № 193/650/20 vid 24 lystopada 2020 r. [Decision of the Sofiyiv District Court of the Dnipropetrovsk Region in case No. 193/650/20 of November 24, 2020]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/93080593#>. [in Ukr.].

8. Ukhvala Pohrebyshchenskoho raionnoho sudu Vinnytskoi oblasti u spravi № 143/195/20 vid 19 liutoho 2020 r. [Decision of the Pogrebyshchen District Court of the Vinnytsia Region in case No. 143/195/20 of February 19, 2020]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87695564>. [in Ukr.].

9. Ukhvala Volodymyr-Volynskoho miskoho sudu Volynskoi oblasti u spravi № 154/73/20 vid 10 sichnia 2020 r. [Decision of the Volodymyr-Volyn city court of the Volyn region in case No. 154/73/20 of January 10, 2020]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/86836990>. [in Ukr.].

10. Ukhvala Malovyskivskoho raionnoho sudu Kirovohradskoi oblasti u spravi № 392/367/20 vid 25 bereznia 2020 r. [Decision of the Malowyskiy District Court of the Kirovohrad Region in case No. 392/367/20 of March 25, 2020]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88414055>. [in Ukr.].

11. Ukhvala Volovetskoho raionnoho sudu Zakarpatskoi oblasti u spravi № 936/74/20 vid 03 veresnia 2020 r. [Decision of the Volovetsky District Court of Zakarpattia Oblast in case No. 936/74/20 of September 3, 2020]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/91373532>. [in Ukr.].

12. Ukhvala Bilhorod-Dnistrovskoho miskraionnoho sudu Odeskoi oblasti u spravi № 495/3687/21 vid 24 veresnia 2021 r. [Decision of the Bilhorod-Dnistrovsky City and District Court of the Odesa Region in case No. 495/3687/21 of September 24, 2021]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/99954394>. [in Ukr.].

13. Vyrok Kam'ianets-Podilskoho miskraionnoho sudu Khmelnytskoi oblasti u spravi № 676/5078/18 vid 16 chervnia 2022 r. [Verdict of the Kamianets-Podilskyi City District Court of Khmelnytskyi Region in case No. 676/5078/18 of June 16, 2022]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104782552>. [in Ukr.].

14. Vyrok Rohatynskoho raionnoho sudu Ivano-Frankivskoi oblasti u spravi № 349/1072/16-k vid 16 chervnia 2022 r. [Verdict of the Rohatyn district court of the Ivano-Frankivsk region in case No. 349/1072/16-k dated June 16, 2022]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104804898#>. [in Ukr.].

15. Vyrok Ordzhonikidzevskoho raionnoho sudu m. Zaporizhzhia u spravi № 335/2108/17 vid 06 chervnia 2019 r. [Verdict of the Ordzhonikidze District Court of Zaporizhzhia in case No. 335/2108/17 of June 6, 2019]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/82589321>. [in Ukr.].

16. Postanova Verkhovnoho Sudu u spravi № 335/2108/17 vid 27 kvitnia 2020 r. [Resolution of the Supreme Court in case No. 335/2108/17 of April 27, 2020]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89034958>. [in Ukr.].

17. Vyrok Solom'ianskoho raionnoho sudu m. Kyieva u spravi № 1-kp/760/1110/21 vid 22 bereznia 2021 r. [Verdict of the Solomyansky District Court of Kyiv in case No. 1-kp/760/1110/21 dated March 22, 2021]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95739584>. [in Ukr.].

18. Vyrok Dniprovskoho raionnoho sudu m. Kyieva u spravi № 760/12501/18 vid 23 lypnia 2021 r. [Verdict of the Dnipro District Court of Kyiv in case No. 760/12501/18 of July 23, 2021]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98524880>. [in Ukr.].

19. Postanova Verkhovnoho Sudu u spravi № 234/8803/18 vid 23 chervnia 2021 r. [Resolution of the Supreme Court in case No. 234/8803/18 of June 23, 2021]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97926582>. [in Ukr.].

20. Zhydkov, V. Pryznachennia revizii ta perevirok pid chas rozsliduvannia. [Designation of audits and inspections during the investigation]. *Lex. Suchasna onlain-platforma*. URL: <https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/pryznachennya-revizij-ta-perevirok-pid-chas-rozsliduvannya/>. [in Ukr.].

21. Pro zatverdzhennia Instruktsiyi pro pryznachennya ta provedennya sudovykh ekspertyz ta ekspertnykh doslidzhen ta Naukovo-metodychnykh rekomendatsiy z pytan pidhotovky ta pryznachennya sudovykh ekspertyz ta ekspertnykh doslidzhen [On approval of the Instruction on appointment and conduct of forensic examinations and expert research and Scientific and methodological recommendations on preparation and appointment of forensic examinations and expert research] : nakaz Ministerstva yustytysii Ukrainy vid 08.10.1998 № 53/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#Text>. [in Ukr.].

ABSTRACT

Yuliia Shendryk. Some problematic issues of appointment of an audit and the use of its findings in criminal proceedings. The significance of audit findings in the pre-trial investigation of criminal offenses in the field of economics is studied, differences between audit and forensic economic

examination. The reasons for carrying out scheduled and unscheduled field audits by state financial control bodies were considered, including the grounds for the appointment of an unscheduled field audit in criminal proceedings provided for by the legislation of Ukraine.

Analyzed the practice of consideration by investigative judges of petitions of investigators, prosecutors on the appointment of audit in criminal proceedings, and the court practice of consideration of cases in which the prosecution used as evidence of guilt the findings of an audit appointed and conducted on the basis of a decision of the investigating judge during the pre-trial investigation. Considered the reasons for the court's recognition of audit findings as inadmissible evidence in criminal proceedings and the consequences of the court's adoption of such a decision.

Defined a problematic issues that arise during the appointment and conduct of the audit in criminal proceedings which are related to the absence in the current criminal procedural legislation of Ukraine of norms regulating the order of its appointment and implementation.

Proposed solutions of problematic issues, substantiated the necessity of making changes to the Criminal Procedure Code of Ukraine for the purpose of determining the procedural status of the audit, establishing the grounds and procedural order for the appointment of an audit at the pre-trial investigation stage, determination of the powers of the investigator, prosecutor, investigating judge regarding the appointment of an audit, as well as the rights and obligations of the parties and other participants in criminal proceedings related to the appointment and conduct of an audit.

Keywords: *criminal proceedings, unscheduled field audit, expert opinion, admissibility of evidence.*

УДК 343.1

DOI: 10.31733/2078-3566-2023-2-356-364

Анатолій ШИЯН[©]
викладач

Уляна ШЕМЕТ[©]
студентка

(Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ І СТАНОВЛЕННЯ ІНСТИТУТУ ДІЗНАННЯ В УКРАЇНІ

Здійснено огляд появи та функціонування інституту дізнання в окремі історичні періоди суспільного розвитку. Визначено етапи еволюційного шляху досудового розслідування в кримінальному процесі України. Сформульовано мету впровадження спрощеної процедури досудового розслідування кримінальних проступків. Досліджено сучасну форму досудового розслідування. У статті визначено актуальні питання підвищення ефективності дізнання. З'ясовано, що розроблення теоретичних і практичних шляхів впровадження спрощеного порядку досудового розслідування кримінальних проступків у систему кримінального правосуддя сприятиме удосконаленню процесуальної форми провадження щодо кримінальних проступків.

Ключові слова: *дізнавач, досудове розслідування, інститут дізнання, кримінальні проступки, кримінальний процес.*

Постанова проблеми. З набуттям чинності законодавчих змін щодо запровадження інституту кримінальних проступків та спрощеної процедури досудового розслідування у формі дізнання відбувся перегляд низки традиційних концептуальних положень як кримінального права, так і кримінального процесу та криміналістики,

© А. Шиян, 2023

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-8294-271X>
k_kpd@dduvs.in.ua

© У. Шемет, 2023

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-7850-2954>
shemetulyana@gmail.com